

МОН, ЛПН НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ХИМИЯ
И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Областен кръг, 13 февруари 2021 г.
Пета състезателна група – ученици, които през настоящата година са в XI и в XII клас
на всички видове училища

Примерни решения и оценка на задачите

Важно за проверителите! Освен представените примерни решения, за вярно се приема и всяко друго решение, което е логично обосновано и води до същия (числов или фактологичен) резултат.

При непълни отговори (например неизравнени уравнения) се присъждат по-малко от предвидените точки.

Задача 1 (25 точки)

2) (а) Преди възпламеняване на искрата в газовата смес

$$n(\text{O}_2) = 2 \times 1,5n(\text{AgCl}) = 3 \times \left(\frac{m}{M}\right)_{\text{AgCl}} = 3 \times \frac{0,287 \text{ g}}{143,321 \text{ g/mol}} = 0,006 \text{ mol} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$$

$$m(\text{O}_2) = 0,006 \text{ mol} \times 31,998 \text{ g/mol} = 0,192 \text{ g} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$$

$$n(\text{H}_2) = 3 \times 0,5n(\text{HCl}) = 1,5 \times 0,685 \text{ mol/L} \times 0,0146 \text{ L} = 0,015 \text{ mol} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$$

$$m(\text{H}_2) = 0,015 \text{ mol} \times 2,016 \text{ g/mol} = 0,030 \text{ g} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$$

$$n(\text{gas}) = n(\text{O}_2) + n(\text{H}_2) = 0,006 + 0,015 = 0,021 \text{ mol} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$$

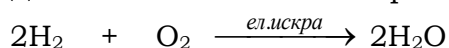
$$m(\text{gas}) = m(\text{O}_2) + m(\text{H}_2) = 0,192 + 0,030 = 0,222 \text{ g} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$$

$$\omega(\text{O}_2) = \frac{m(\text{O}_2)}{m(\text{gas})} = \frac{0,192 \text{ g}}{0,222 \text{ g}} = 0,865 \text{ (86,5\%)} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$$

$$\omega(\text{H}_2) = \frac{m(\text{H}_2)}{m(\text{gas})} = \frac{0,030 \text{ g}}{0,222 \text{ g}} = 0,135 \text{ (13,5\%)} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$$

$$p(\text{gas}) = \frac{n(\text{gas})RT}{V} = \frac{0,021 \text{ mol} \times 0,08314 \text{ L bar K}^{-1} \text{ mol}^{-1} \times 291 \text{ K}}{0,400 \text{ L}} = 1,27 \text{ bar} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$$

(б) След възпламеняване на искрата

$$0,015 \quad 0,006 \quad / \quad - \text{ mol (преди взаимодействието)}$$

$$0,003 \quad / \quad 0,012 \quad - \text{ mol (след взаимодействието)} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$$

При 18 °C в газовата фаза са само 0,003 mol H₂: $\omega(\text{H}_2) = 1,000 \text{ (100,0\%)} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$

$$p(\text{gas}) = \frac{0,003 \text{ mol} \times 0,08314 \text{ L bar K}^{-1} \text{ mol}^{-1} \times 291 \text{ K}}{0,400 \text{ L}} = 0,18 \text{ bar} \quad \mathbf{1 \text{ т.}}$$

3. Налягането на газа (1,27 bar) ще се запази, ако: а) се повиши температурата; или б) се намали обема. 1+1=2 т.

а) $T_2' = \frac{1,27 \text{ bar} \times 0,400 \text{ L}}{0,003 \text{ mol} \times 0,08314 \text{ Lbar K}^{-1} \text{ mol}^{-1}} = 2037 \text{ K}$ 1 т.

– Ако $T > 373 \text{ K}$ и водата (0,012 mol) е газ: $n(\text{gas}) = 0,015 \text{ mol}$ 1 т.

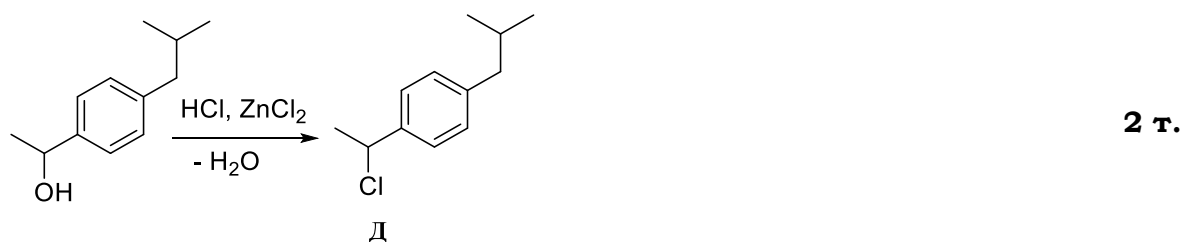
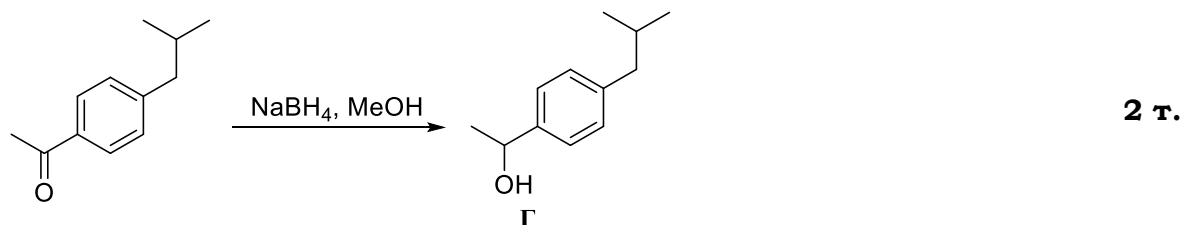
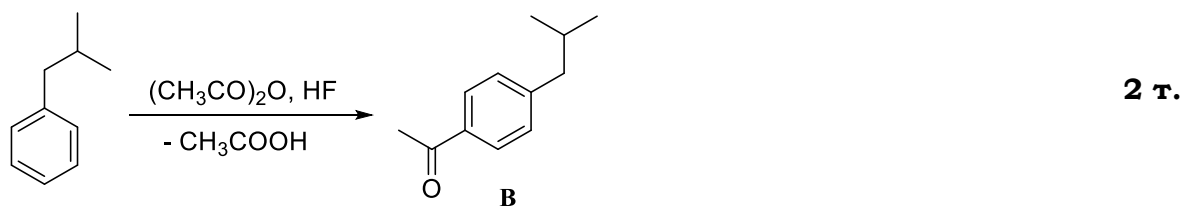
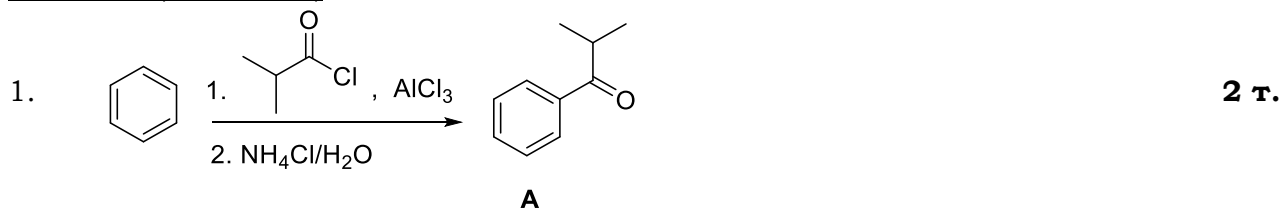
$T_2 = \frac{1,27 \text{ bar} \times 0,400 \text{ L}}{0,015 \text{ mol} \times 0,08314 \text{ Lbar K}^{-1} \text{ mol}^{-1}} = 407 \text{ K}$ 1 т.

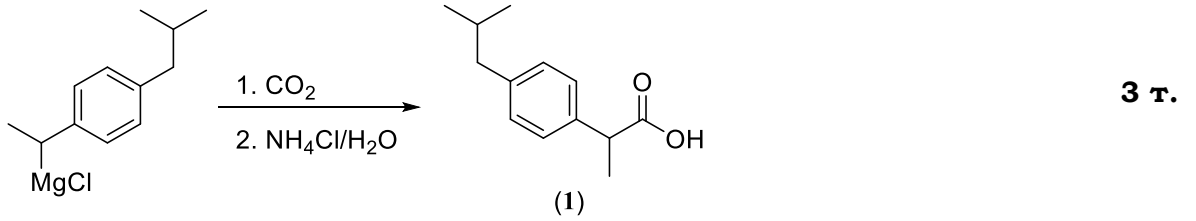
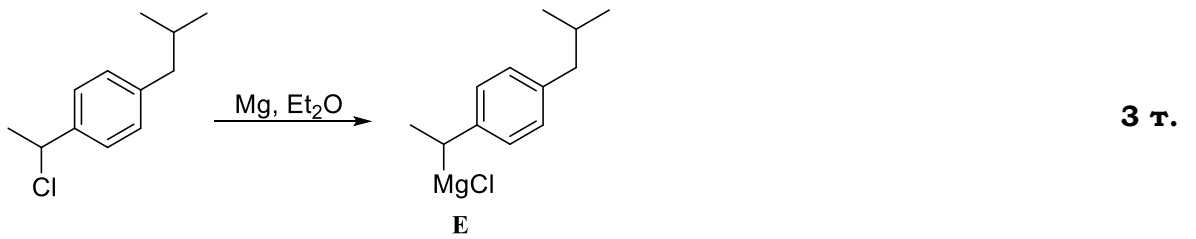
$\frac{407 \text{ K}}{291 \text{ K}} = 1,4$ пъти (трябва да се повиши температурата) 1 т.

б) $V_2 = \frac{0,003 \text{ mol} \times 0,08314 \text{ Lbar K}^{-1} \text{ mol}^{-1} \times 291 \text{ K}}{1,27 \text{ bar}} = 0,057 \text{ L}$ 1 т.

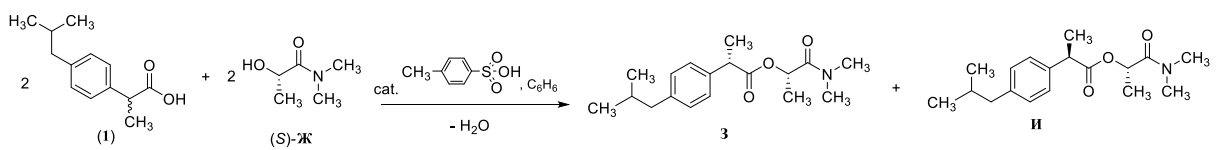
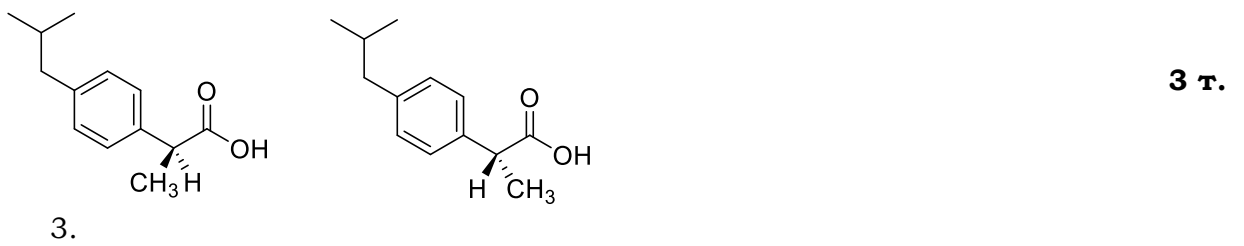
$\frac{0,400 \text{ L}}{0,057 \text{ L}} = 7,0$ пъти (трябва да се намали обема) 1 т.

Задача 2 (25 точки)

2. Стереизомери на (1):

4. Съединенията **3** и **II** са σ -диастереомери, тъй като имат два стереоцентра и се различават по конфигурацията на един от тях.

	(R,R)	(S,R)	(S,S)
3			√
II		√	

2 т.

Задача 3 (25 точки)

1 $m(\text{O}_2) = (V(\text{O}_2)/22,4) \times M(\text{O}_2) = (16,8/22,4) \times 31,998 = \mathbf{24 \text{ g}}$ **1 т.**

100 g   76 g   24 g

От масовия баланс на ур. 1: $m(\mathbf{Z}) = 100 - 24 = 76 \text{ g}$ **2 т.**

100 g   52 g   152 g

От масовия баланс на ур. 2: $m(\mathbf{E}) = 152 - 100 = 52 \text{ g}$ **2 т.**

От разликата на двете уравнения ((2) – (1)) и като се имат предвид масите на участващите вещества, следва:

52 g   24 g   **76 g**   (= 152 – 76 или 52 + 24) **1 т.**

3 Ако елементът **E** в оксида **Z** е в степен на окисление **+1**:

$52/M(\mathbf{E}) = 2 \times 76/(2M(\mathbf{E})+15,999)$

$M(\mathbf{E}) = 17,332 \text{ g/mol}$ **няма такъв елемент** **2 т.**

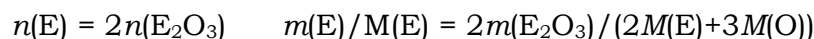
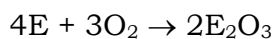
Ако елементът **E** в оксида **Z** е в степен на окисление **+2**:

$52/M(\mathbf{E}) = 76/(M(\mathbf{E})+15,999)$

$M(\mathbf{E}) = 34,664 \text{ g/mol}$ **няма такъв елемент** **2 т.**

Ако елементът **E** в оксида **Z** е в степен на окисление **+3**:

$52/M(\mathbf{E}) = 2 \times 76/(2M(\mathbf{E})+3 \times 15,999)$

$M(\mathbf{E}) = 51,997 \text{ g/mol}$ **елементът е Cr** **2 т.**

Възможно е и следното решение:

Означаваме оксида **Z** с E_xO_y^n където n е степента на окисление на **E**

$\Rightarrow xn = 2y$ $y = xn/2$

$xM(\mathbf{E})/M(\mathbf{Z}) = 52/76$; $yM(\text{O})/M(\mathbf{Z}) = 24/76$

$\Rightarrow xM(\mathbf{E}) = (52/24)15,999(xn/2) \Rightarrow M(\mathbf{E}) = 17,332n$

Ако $n = +1$, $M(\mathbf{E}) = 17,332$ **няма такъв елемент**

Ако $n = +2$, $M(\mathbf{E}) = 34,664$ **няма такъв елемент**

Ако $n = +3$, $M(\mathbf{E}) = 51,996$ **елементът е Cr**

Оксидът **Z** е **Cr₂O₃** **1 т.**

От ур. 2 следва:

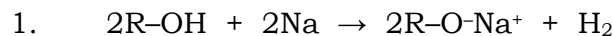

100 g   52 g   152 g

1 mol   1 mol   Следователно **Y** е **CrO₃** **2 т.**

- 4 Cr - d елемент Cr₂O₃ - амфотерен оксид CrO₃ - киселинен оксид 3 т.
- 5 CrO₃ + 2 KOH → K₂CrO₄ + H₂O 2 т.
- Cr₂O₃ + 6 KOH + 3 H₂O → 2 K₃[Cr(OH)₆] 2 т.

Задача 4 (25 точки)

$$n(H_2) = \frac{67,2}{22400} = 0,003 \text{ mol}$$

$$M(R-OH) = \frac{0,6972}{2 \times 0,003} = 116,2 \text{ g/mol} \quad 1 \text{ т.}$$

Формулата на хомоложния ред на наситените алкохоли е: **C_nH_{(2n+2)O}** 1 т.

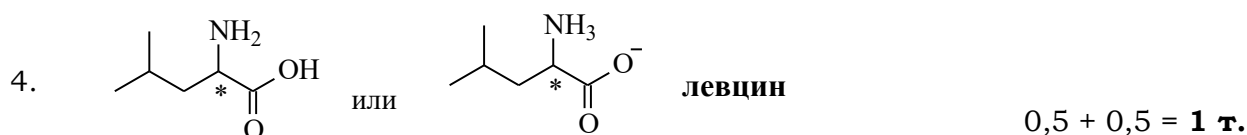
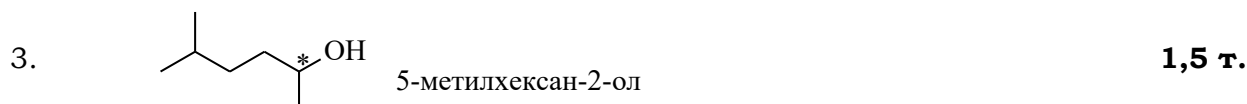
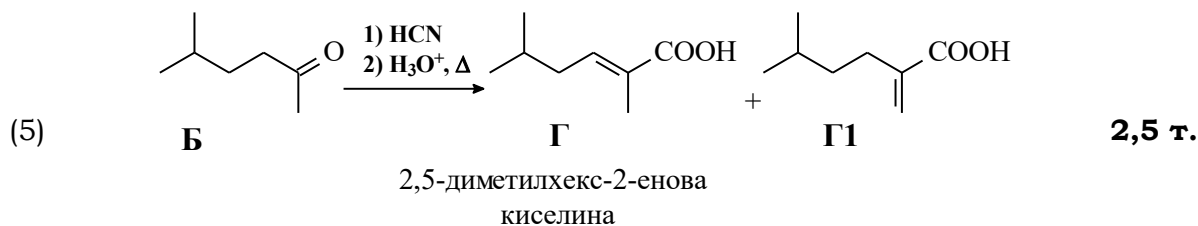
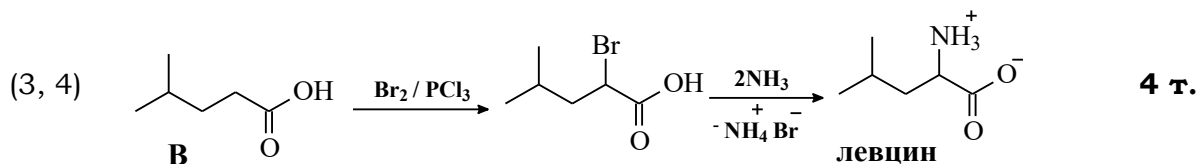
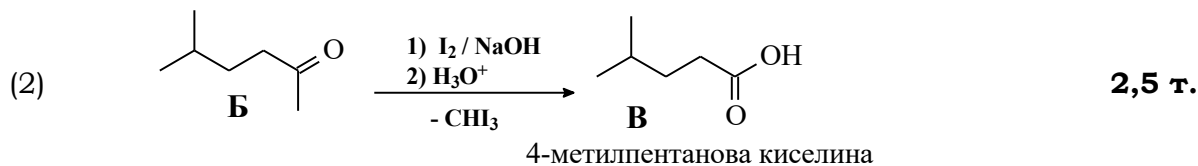
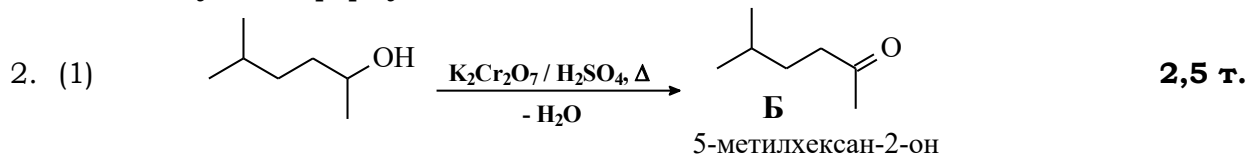
Намираме индекса **n**:

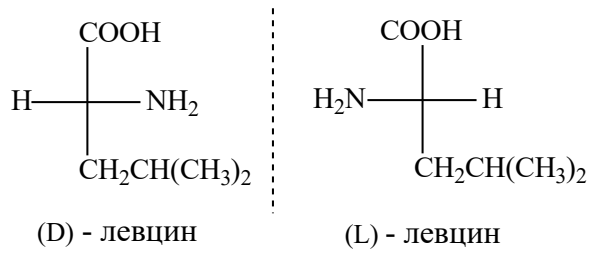
$$M = nA(C) + 2nA(H) + 2A(H) + A(O)$$

$$116,2 = n \times 12,011 + 2n \times 1,008 + 2 \times 1,008 + 15,999$$

$$\mathbf{n = 7} \quad 1 \text{ т.}$$

Молекулната формула на **A** е **C₇H₁₆O** 1 т.

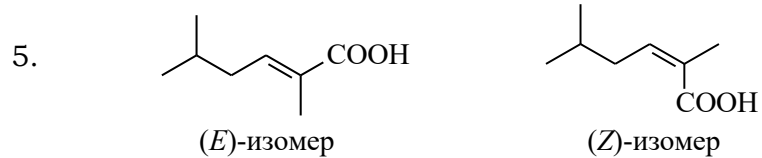

2 т.

Природните протеиногенни α-аминокиселини са в L-конфигурация.

1 т.

2 т.